

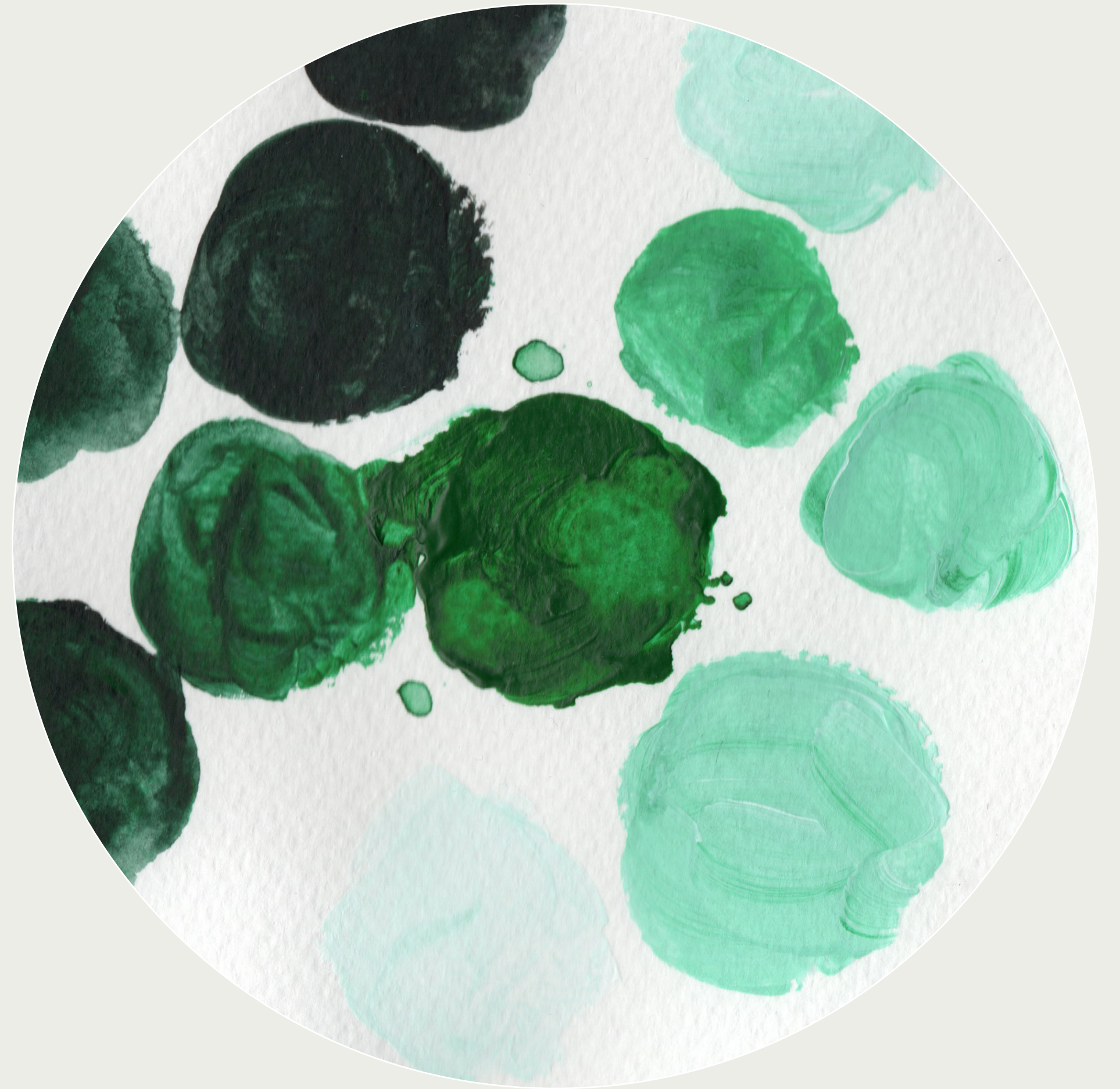
SEO
FF

FÄRGLÄRA

FÄRGBLANDNING,
ÖVNINGAR

BRYTA FÄRGER

Att bryta en färg innebär att man gör den ljusare eller mörkare genom att blanda den med vitt eller svart.

Prova att bryta färger själv.
Börja med att blanda ljusare
och mörkare nyanser
av primärfärgerna.

Prova också med andra färger.
Vad händer med gult när du
bryter det med svart? Hur skiljer
sig skalan av varma och kalla
nyanser av samma färg?
När uppstår brunt?

DÄMPA FÄRGER

Du kan skapa fler nyanser genom att dämpa en färg.

Det gör du genom att blanda färgen med dess komplementfärg.

Öva genom att måla färgskalor där ena änden av skalan har en ren primärfärg och den andra dess komplementfärg.

Börja med en ren primärfärg och tillsätt småningom allt mer av dess komplementfärg.

Jämför de dämpade färgskalorna för varma och kalla primärfärger. Skiljer de sig åt? Vilka slags nyanser uppstår i mitten av skalan?

BLANDA FRAM SEKUNDÄRFÄRGER

Sekundärfärgerna grönt, orange och violett blandas fram ur primärfärgerna.

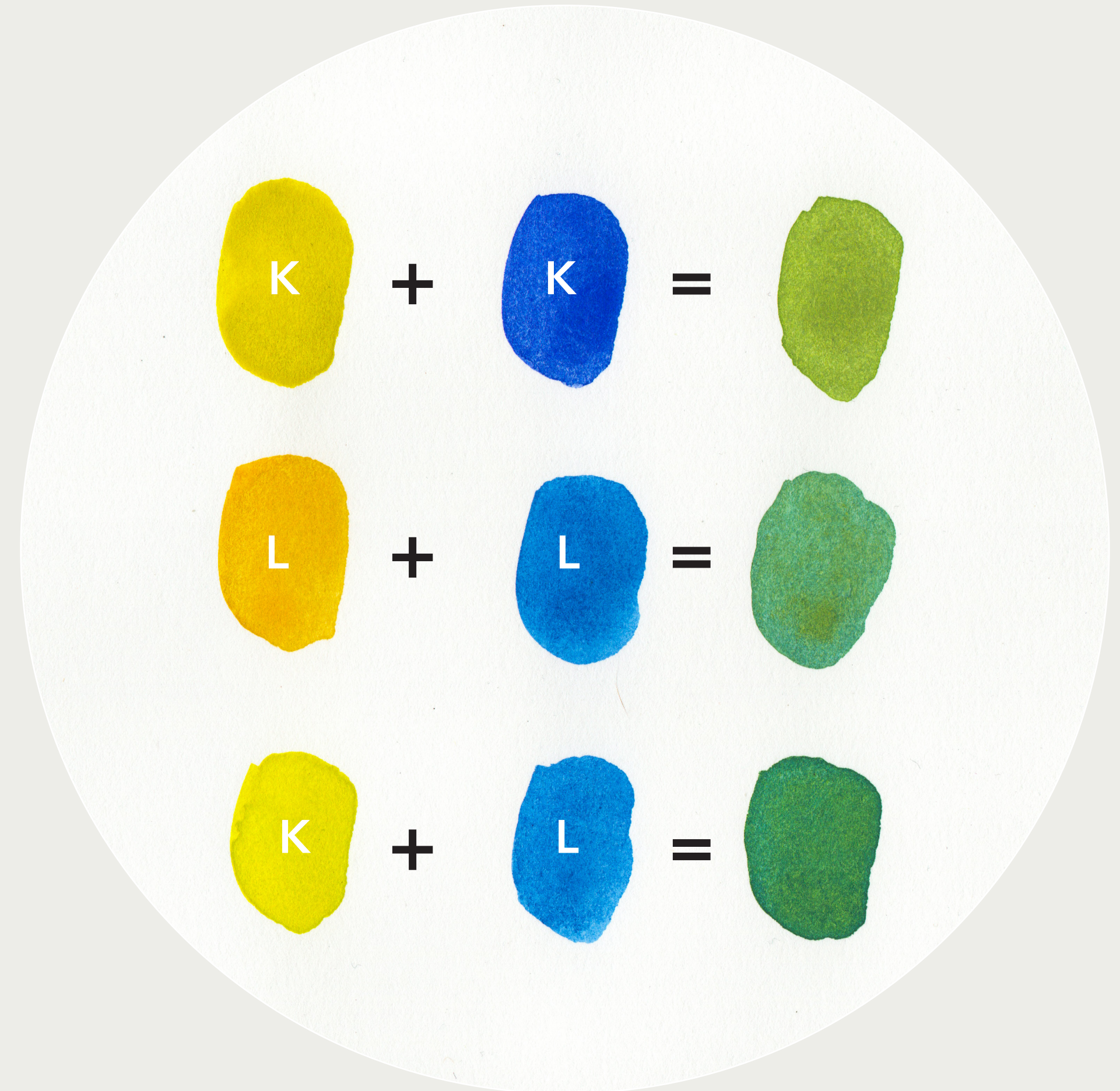
Vilka färger ger till exempel violett?

Sekundärfärgerna kan blandas till antingen rena eller dämpade nyanser.

I exemplet har två dämpade och en ren grön färg blandats fram med hjälp av kalla och varma nyanser av blått och gult.

Vilken av de gröna nyanserna är ren?
Varför?

Prova själv:

Blanda fram både dämpade
och rena nyanser av alla
tre sekundärfärger:
violett, orange och grönt.

BRUNT

Brun färg uppstår när man blandar alla tre primärfärger: rött, gult och blått.

Det finns otaliga nyanser av brunt: det kan dra åt blått, rött, grått, gult, grönt - eller till och med violett.

Den bruna färgens nyans beror på i vilka proportioner primärfärgerna blandas.

Öva: Försök blanda så många olika bruna nyanser som möjligt.

SVART OCH GRÅTT

Svart pigment kan till exempel framställas av sot eller järnoxid.

Rent svart är en neutral, *akromatisk* färg. Den har ingen nyans.

Detsamma gäller grått som bryts fram ur svart med vitt.

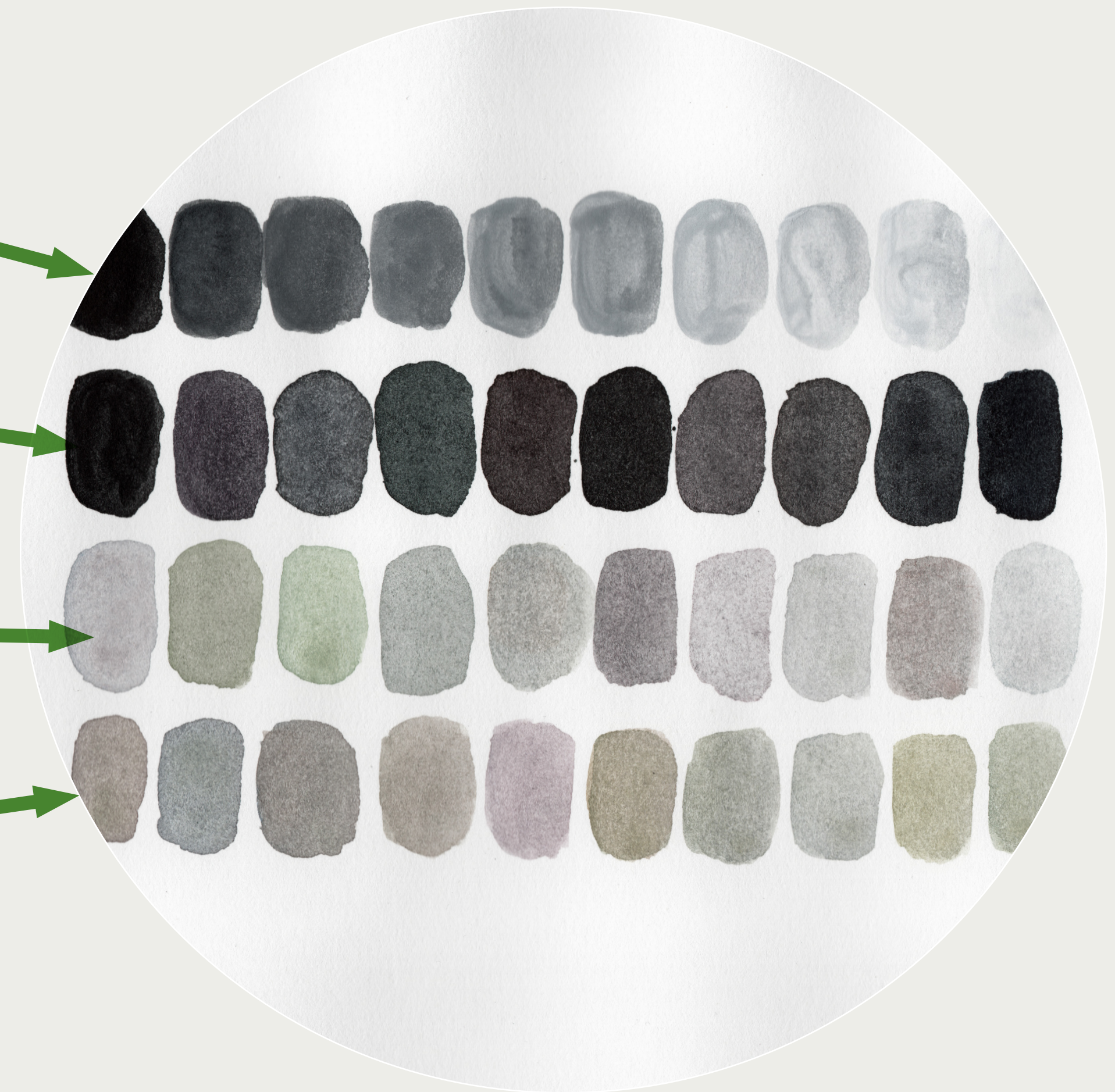
Prova:

Svart och en gråskala som brutits fram från svart med vitt har neutrala nyanser.

Tonat svart får du genom att blanda in en liten mängd av en annan färg i svart.

Du kan blanda fram gråa nyanser med komplementfärger, till exempel violett och gult.

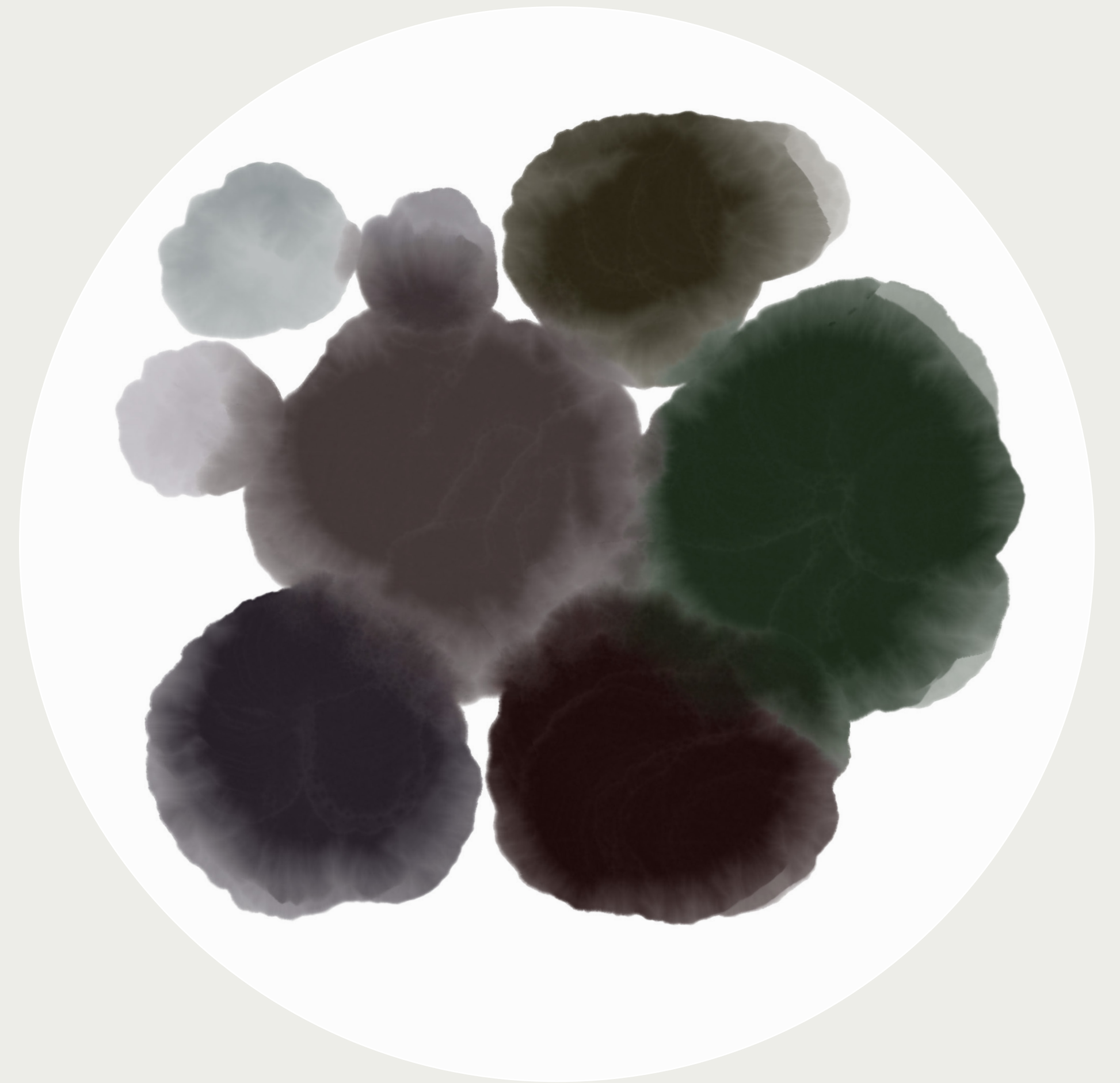
Du kan också skapa olika gråa nyanser genom att blanda de tre primärfärgerna i olika förhållanden.

KROMATISKT SVART

Kromatiskt svart får du genom att blanda det från andra färger. Då är den svarta färgen inte helt färgneutral, utan den har en nyans.

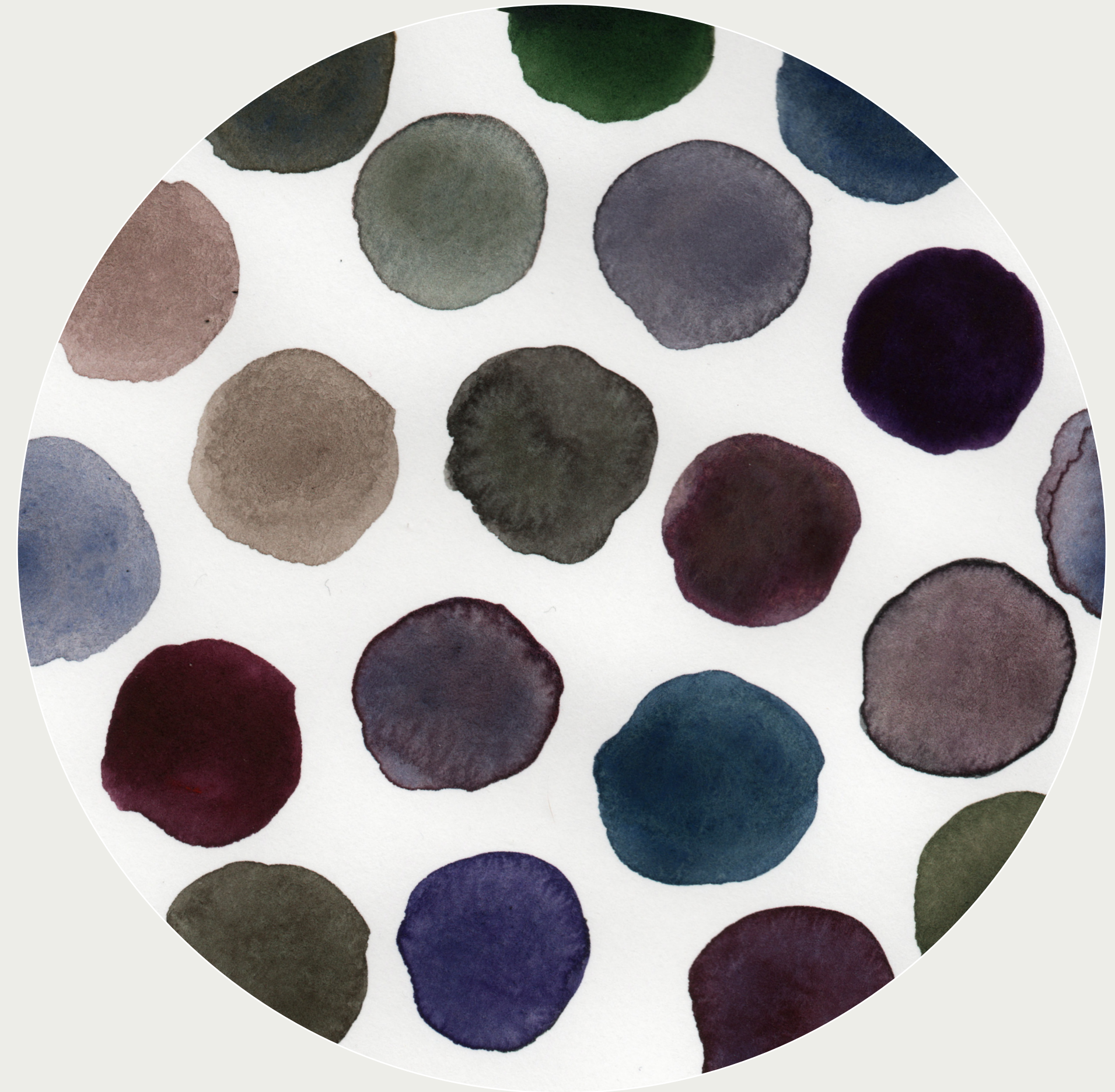
Med kromatiskt svart kan du förstärka en varm eller kall känsla i en målning.

Prova:

Blanda fram kromatiskt svart med hjälp av komplementfärger eller mörka nyanser.

Komplementfärger neutraliserar varandra, vilket resulterar i en mörk, nästan svart nyans.

TILL LÄRAREN

Du kan lägga till innehåll i föreläsningsmaterialet.

Instruktioner hittar du här:

<https://helpx.adobe.com/fi/acrobat/using/edit-text-pdfs.html>

Du kan också konvertera den här pdf-filen till PowerPoint-format:

<https://acrobat.adobe.com/link/acrobat/pdf-to-ppt.html>

KÄLLOR

Albers, Josef, 1963: Interaction of Colour, Revised and Expanded Edition.
Yale University Press, New Haven & London.

Hornung, David, 2021: Colour, A Workshop for Artists & Designers. Laurence King Publishing.

Huttunen, Martti, 2013: Värit pintaa syvemmältä. Books on Demand, Helsinki.

Itten, Johannes, 1998: Värit taiteessa. Kustannus Oy Taide, Helsinki.

The Origins of Color. UChicago Library. Hämtad 10.8.2024.
<https://www.lib.uchicago.edu/collex/exhibits/originsof-color/color-theory/>

Rihloma, Seppo, 1997: Värioppi. Rakennustieto, Helsinki.

Arbetsgrupp

Katriina Kaija, Outi Laine

Text, illustration och layout

Outi Laine

Översättning

Leif Pietilä / Skrivsam Ab

Översättningens beställare och utgivare

Stoff riksomfattande utvecklingsuppgiften i bildkonst
Kuvistuubi - Savonlinnan taidelukio

Korrektur

Joel Gräfning, Laila Rebers-Holländer, Kia Norrstam

Publikationen är en del av Undervisnings- och kulturministeriets nationella utvecklingsprojekt för bildkonst i gymnasiet.

www.stoff.fi